

U Z N E S E N I E

*Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **D.**, so sídlom v **K.**, zastúpeného **JUDr. M. B.**, advokátom v **B.**, proti odporcom **1/ JUDr. M. S.**, bývajúcej v **B.**, a **2/ V. G.**, bývajúcemu v **R.**, obom zastúpeným **A.**, so sídlom v **B.**, o zaplatenie **18 603,44 €** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 7C 271/2006, a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 12Co 1/2010, takto*

r o z h o d o l :

*Spis Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 7C 271/2006 sa postupuje na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa **Krajskému súdu v Trenčine.***

O d ô v o d n e n i e

*Navrhovateľ vo svojom podaní obsahujúcom odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom z 22. septembra 2009 č. k. 7C 271/2006-189, ktoré podanie bolo doručené tomuto súdu 24. novembra 2009, vzniesol i námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici z dôvodu, že odporkyňa **1/** je podľa jeho vedomostí sudkyňou tohto súdu. Vzhľadom na túto námietku, ako aj oznámenia niektorých sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, že sú u nich okolnosti vylučujúce ich z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci, bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súdu nadriadenému (§ 16 ods. 1 O.s.p.), ktorý po tom, čo aj ostatní sudcovia krajského súdu doplnili svoje vyjadrenia k námietke, uznesením z 25. mája 2010 sp. zn. 2 Nc 14/2010 rozhodol tak, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici **Mgr. M. Š.**, **JUDr. J. P.**, **JUDr. A. M.**, **JUDr. M. R.**, **JUDr. F. Z.**, **JUDr. M. P.**, **JUDr. P. P.**, **Mgr. E. N.**, **JUDr. J. M.**, **M. B.**, **JUDr. O. M.**, **Mgr. Š. B.**, **JUDr. M. K.**, **JUDr. M. D.**, **JUDr. Z. N.**, **JUDr. D. K.**, **JUDr. Ing. J. G.**, **L.t B.**, **JUDr. J. B.**, **JUDr. D. M.**, **JUDr. M. S.**, **JUDr. E. V.**, **JUDr. J. Š.**, **Mgr. I. D.**, **JUDr. A. A.**, **JUDr. J. N.**, **Mgr. A. P.**, **JUDr. J. D.**, **Mgr. R. Ď.**, **JUDr. J. M.**, **JUDr. J. R.**, **JUDr. P. Ch.**, **JUDr. D. D.**, **JUDr. E. M.**, **JUDr. E. K.**, **JUDr. A. K.**, **JUDr. D. M.**, **JUDr. M. K.**, **JUDr. M. P.**, **JUDr. E. Ž.**, **JUDr. L. G.**, **JUDr. J. B.**, **JUDr. J. H.**, **Doc.***

JUDr. M. Ď., PhD. sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tamojšom súde pod sp. zn. 12Co 1/2010 (vec Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 7C 271/2006) a že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. J. B., Mgr. J. B., Š. H., JUDr. S. S. a JUDr. M. Š. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Uznesením z 28. septembra 2010 sp. zn. 2 Ndc 19/2010 najvyšší súd zastavil konanie o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti.

Na základe sťažnosti spoločnosti D., (navrhovateľa) proti uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2010 sp. zn. 2 Nc 14/2010 a z 28. septembra 2010 sp. zn. 2 Ndc 19/2010 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 10. mája 2011 č. k. III. ÚS 36/2011-29 rozhodol, že:

„1. Základné právo spoločnosti D., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Nc 14/2010 z 25. mája 2010 a sp. zn. 2 Ndc 19/2010 z 28. septembra 2010 porušené bolo.

2. Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Nc 14/2010 z 25. mája 2010 a sp. zn. 2 Ndc 19/2010 z 28. septembra 2010 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia spoločnosti D, v sume 303,31 € (slovom tristoti eur a tridsaťjeden centov) na účet jej advokáta JUDr. M. B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd v odôvodnení svojho nálezu vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Nc 14/2010 z 25. mája 2010 skonštatoval, že v ňom nie sú dostatočne podrobne vyhodnotené dôvody nevylúčenia sudcov uvedených v bode 2 výroku tohto uznesenia (JUDr. J. B., Mgr. J. B., Š. H., JUDr. S. S. a JUDr. M. Š.). Vytkol najvyššiemu súdu, že v napadnutom rozhodnutí uviedol len úvahy týkajúce sa subjektívnej stránky zaujatosti bez toho, aby sa zaoberal aj posúdením objektívnej stránky zaujatosti. Z tohto pohľadu nepovažoval napadnuté rozhodnutie za zodpovedajúce požiadavke, že musí byť jasné a zodpovedať na oba možné spôsoby zaujatosti. Podľa názoru ústavného súdu mal najvyšší súd podrobnejšie skúmať otázku objektívnej stránky zaujatosti a až následne rozhodnúť o vylúčení, resp. nevylúčení

sudcov krajského súdu, pretože súd sa musí aj navonok javiť ako nestranný, nadaný spravodlivým, nestranným a nezaujatým rozhodovaním.

Ústavný súd s poukazom na § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov uviedol, že úlohou najvyššieho súdu bude vec opätovne prejednať a rozhodnúť o vylúčení, resp. nevyhlúčení tých sudcov krajského súdu, ktorí uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Nc 14/2010 z 25. mája 2010 neboli vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, pričom u každého z nich musí jasne a podrobnej uviesť dôvody vylúčenia, resp. nevyhlúčenia zohľadniac pritom ako subjektívnu stránku, tak aj objektívnu stránku nezávislosti.

Po opätovnom predložení spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preskúmal senát, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, obsah celého spisového materiálu a zistil, že v predmetnej právnej veci pôvodne vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C 76/2006 uznesením z 27. septembra 2006 sp. zn. 3 Nc 25/2006 Najvyšší súd Slovenskej republiky vylúčil sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici a vec prikázal Krajskému súdu v Trenčíne. Krajský súd v Trenčíne potom uznesením z 19. októbra 2006 sp. zn. 17 NcC 22/2006 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu Banská Bystrica z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 17 C 76/2006 a vec prikázal na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Žiar nad Hronom, kde je vedená pod sp. zn. 7 C 271/2006. Námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici, doručenú Okresnému súdu Žiar nad Hronom 24. novembra 2009, vzniesol navrhovateľ, keďže sa domnieval, že tento krajský súd je funkčne príslušný rozhodnúť o jeho odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom z 22. septembra 2009 č. k. 7C 271/2006-189.

Ústava Slovenskej republiky upravuje v čl. 48 ods. 1 základné právo na zákonného sudcu. Podľa tohto článku nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi; príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Občiansky súdny poriadok - zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „O.s.p.“) ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom pre určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o

veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodovať upravená Občianskym súdnym poriadkom, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu. Teda nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (O.s.p.) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný. Zákon, ktorý upravuje príslušnosť súdu priamo, je nevyhnutné uplatňovať aj pri rozhodovaní o určení súdu príslušného na konanie v konkrétnej právnej veci. Inak môže dôjsť k jej postúpeniu súdu nepríslušnému, čo je v konečnom dôsledku porušením základného práva účastníka konania nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Rozhodnutím súdu o príslušnosti súdu iného nesmie byť teda účastník konania v konkrétnej veci odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanovuje zákon, ktorý nepriamo určuje aj osobu zákonného sudcu. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 11 ods. 1 upravuje, že konanie sa uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný; príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania, a trvá až do jeho skončenia. Pre určenie vecnej a miestnej príslušnosti sú teda rozhodujúce okolnosti, ktoré tu existujú v čase konania; takto raz určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

Uvedené ustanovenie zákona vyjadruje zásadu perpetuatio fori spočívajúcu v trvaní súdnej príslušnosti raz určenej až do skončenia konania bez ohľadu na neskoršie zmeny okolností, ktoré sú inak pre určenie príslušnosti rozhodujúce; výnimky z tejto zásady upravuje tiež zákon. Medzi tieto výnimky patrí prikázanie veci inému súdu podľa § 12 O.s.p. (ide o prípady nutnej a vhodnej delegácie): vec musí byť prikázaná inému súdu, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14) - nutná delegácia (§ 12 ods. 1), a vec môže sa prikázať inému súdu z dôvodu vhodnosti - vhodná delegácia (§ 12 ods. 2). V prvom i druhom prípade sa vec prikáže súdu toho istého stupňa (inštalácie); prikázaním sa nemôže zmeniť vecná alebo funkčná príslušnosť - teda sa nemôže prikázať vec súdu iného stupňa či inštalácie, t.j. napr. ak sú vylúčení sudcovia určitého krajského súdu, vec sa prikáže inému súdu, avšak toho istého stupňa (inštalácie) - inému krajskému súdu (porovnaj tiež R 3/1980).

Zásada o trvaní /nemennosti/ súdnej príslušnosti už raz určenej sa vzťahuje nielen na prípady zákonnej miestnej príslušnosti, ale platí tiež na prípady, keď bola príslušnosť určená inak, t. j. vzťahuje sa aj na delegáciu podľa § 12 O.s.p. /súdnym rozhodnutím o prikázaní veci

založenú príslušnosť/. V tomto smere ani v minulosti právna teória nemala žiadne pochybnosti (porovnaj napr. Občanský soudní řád, Komentář I., nakladatelství Panoráma v Prahe, 1985, str. 139 až 142). Nerešpektovať túto zásadu by znamenalo porušiť právo na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Tým, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto právnej veci vedenej pôvodne na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C 76/2006 uznesením z 27. septembra 2006 sp. zn. 3 Nc 25/2006 sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici vylúčil a podľa § 12 ods. 1 O.s.p. vec prikázal na prejednanie a rozhodovanie Krajskému súdu v Trenčíne, založil s konečnou platnosťou (do budúca) príslušnosť Krajského súdu v Trenčíne na rozhodovanie v uvedenej právnej veci (rozhodol tým o jeho funkčnej príslušnosti v tejto veci). Uznesením z 27. septembra 2006 sp. zn. 3 Nc 25/2006 založená príslušnosť Krajského súdu v Trenčíne sa teda nevyčerpala (neskončila) len bezprostredne nadväzujúcim rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne (uznesením z 19. októbra 2006 sp. zn. 17 NcC 22/2006), ale je daná – vzťahuje sa v tejto právnej veci na všetky ďalšie (budúce) rozhodovania tohto súdnym rozhodnutím o príslušnosti určeného krajského súdu (tento súd nastupuje namiesto pôvodného Krajského súdu v Banskej Bystrici – plní v celom rozsahu jeho funkcie). Krajskému súdu v Trenčíne ako funkčne príslušnému súdu preto patrí rozhodnúť o odvolaní navrhovateľa, ktoré podal proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom z 22. septembra 2009 č. k. 7C 271/2006-189. Na tejto príslušnosti Krajského súdu v Trenčíne nič nemôžu zmeniť okolnosti, ktoré nastali po už raz takto založenej príslušnosti tohto krajského súdu (napríklad že na pôvodne funkčne príslušnom súde sa medzičasom sčasti zmenilo zloženie sudcovského zboru). Na veci /uvedenom závere/ tiež nič nemení, že – ako možno vyvodiť z prípisu (listu) zo 17. februára 2010 sp. zn. 2 Ndc 4/2010 – Najvyšší súd Slovenskej republiky v tom čase chápal účinky už raz súdnym rozhodnutím založenej príslušnosti Krajského súdu v Trenčíne iba ako ad hoc rozhodnutie, t.j. bez prihliadnutia k zásade perpetuatio fori.

Iné riešenie v takomto prípade – opakované (ad hoc) predkladanie veci na rozhodovanie o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, hoci tento súd už stratil postavenie funkčne príslušného /odvolacieho/ súdu, neobstojí. Takýmto – „iným“ – riešením, kde je zjavná jeho mylnosť už zo samotného rozporu s citovanou právnou úpravou (ako aj s jej ustáleným výkladom právnou teóriou), by sa poprela už zdôraznená zásada o trvaní /nemennosti/ súdnej príslušnosti (založenej v tomto prípade súdnym rozhodnutím) a tým zároveň by sa poprelo aj právo na zákonného sudcu; fakt, že by sa tak súčasne celkom zmazal

(odstránil) aj jasne zreteľný teleologický význam trvania (nemennosti) už raz takto určenej súdnej príslušnosti (spočívajúci na zámere docieľiť, aby už následne nedochádzalo k ďalším ingerenciám v tom istom smere – opakovaným rozhodovaniam o príslušnosti a tak k predlžovaniu a teda aj nehospodárnosti súdneho konania), možno potom označiť za moment už iba rýdzo kolaterálny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na uvedené zásadné skutočnosti a podané právne posúdenie (vo vzťahu k podmienke konania – funkčne príslušnému súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa) dospel k záveru, že na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom z 22. septembra 2009 č. k. 7C 271/2006-189 je funkčne príslušný Krajský súd v Trenčíne, nie Krajský súd v Banskej Bystrici. Chýba tu teda východiskový základ (dôvod), aby mohol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodovať o vylúčení, resp. nevyhlásení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorí nie sú zákonnými sudcami v tejto veci (porovnaj § 15a ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť), a spis je potrebné postúpiť Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu funkčne príslušnému na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa.

Najvyšší súd, ktorý na základe opísaného stavu ustálil nesplnenie zákonných podmienok pre to, aby mohol pristúpiť k postupu v zmysle právneho názoru ústavného súdu vysloveného v tejto veci, teda aby sa mohol zaoberať existenciou či neexistenciou skutočností vylučujúcich sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania vo veci, ktorá je vedená na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 7C 271/2006 (pretože tento krajský súd stratil svoju pôvodnú funkčnú príslušnosť), rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia. Týmto uznesením zaväzujúcim procesným postupom vyriešil aktuálnu otázku, ktorý súd má rozhodnúť o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom z 22. septembra 2009 č. k. 7C 271/2006-189, a podaným výkladom aj pro futuro predchádza možnosti vzniku prípadnej novej pochybnosti o tom, ktorý z oboch spomenutých krajských súdov je odvolacím súdom v danej právnej veci. Treba osobitne zdôrazniť, že riešenie prijaté špecializovaným senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tomto prípade, ktoré plne rešpektuje vyloženie zásadu o trvaní raz určenej súdnej príslušnosti, je zhodné s jeho postupom v ďalších obdobných prípadoch (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2010 sp. zn. 1 Nc 45/2010, ktoré bolo schválené občianskoprávnym kolégiom na publikovanie v Zbierke stanovísk

najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. júla 2010 sp. zn. 1 Nc 18/2010, z 15. apríla 2011 sp. zn. 1 Nc 27/2011, z 26. júla 2011 sp. zn. 1 Nc 41/2011, z 25. augusta 2011 sp. zn. 1 Nc 48/2011).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 12. decembra 2011

Za správnosť:

Hrčková Marta

JUDr. Milan D e á k, v.r.
predseda senátu